

CRÒNICA D'ACTIVITATS

BOVALAR I VILLA FORTUNATUS

La magnífica conferència que s'oferí el dia 18 de novembre passat, i en la qual el Dr. Pere de Palol exposà els resultats aconseguits en el jaciment arqueològic de Bovalar, requeria una continuació: calia veure 'in situ' el treball fet i deixar-se portar per la suggestió evocadora de les pedres mil·lenàries. Comptarem, a l'efecte, amb la cooperació del senyor Francesc Tuset, col·laborador del Dr. Palol, i que coneix fins al detall més ínfim les excavacions visitades.

El jaciment del *Bovalar* és situat a uns dos quilòmetres a llevant de la vila de Serós, a l'esquerre del Segre. Conegut casualment durant la guerra civil, es començà a excavar el 1968. El Dr. Pere de Palol ha destacat la importància del seu mobiliari litúrgic que compta, entre d'altres joies, amb un encenser de bronze de tipus copte (s. VII). La basílica, que estigué en ús fins a la invasió àrab, podria haver-se iniciat durant el segle IV. Un detall a destacar és el notable baptisteri quadrat i cobert amb un cimbori sostingut per columnetes. Ha estat restaurat i es pot veure al Museu Arqueològic de l'Institut d'Estudis Ilerdenses.

A la tarda, el senyor Tuset, ens suggereix la visita a la *Villa Fortunatus*. Es tracta d'una vila romana, situada aigües amunt de Fraga, construïda entre els segles II i III d.C. i que segurament perdurà fins a l'època visigòtica. La troballa d'un crismó amb la inscripció 'Fortunatus' és l'origen del nom actual, a manca de documentació més aclaridora. La mansió principal és al centre, entorn d'un peristil de grans proporcions que contenia un estany i una cisterna. A les habitacions, s'hi poden veure bells mosaics, amb flora, fauna i temes historiatos. També és interessant el temple paleocristià, de forma rectangular, i l'absis vers orient, amb dues petites naus laterals i una altra de transversal, quatre habitacions contigües, sepultures i restes d'un altre baptisteri visigòtic amb una arca romana.

El baptisteri de la basílica del Bovalar, restaurat.

Encara tenim temps d'arribar-nos fins a l'ermita de Sant Valeri, situada al terme de Vilella de Cinca. És del segle XIII, porta amb arquevoltes i impostes. És construïda damunt panys de paret d'una basílica paleocristiana.

El senyor Francesc Tuset ens ha donat, en cada cas, les explicacions pertinents. Li ho agraiïm.

Robert Durbà i Alemany

DELEGACIÓ DE SABADELL

2 de març de 1986. Com a complement del cicle de conferències que amb el títol d'"Aspectes Fonamentals de l'Art Romànic" es cursaren a la Delegació de Sabadell, s'efectuà una visita als tres monuments més importants propers a la ciutat.

BARBERÀ DEL VALLÈS. De l'església de Santa Maria, ens interessà la disposició del conjunt, i sobretot la decoració mural dels absis, amb les pintures del s. XII, la interpretació de les quals ens fou oferta pel Sr. Vall.

SAN CUGAT DEL VALLÈS. Els punts que ens interessaren foren: el basament de la gran torre circular romana de defensa, prop de l'actual absis; l'interior de l'església, de la qual remarcàrem les diferents etapes de la construcció; i el claustre, on la visita fou ràpida i sumària. Tanmateix se'ns entregà un fullet amb la descripció detallada de cada un dels capitells, per tal que amb més calma puguem fer-ne un estudi més precís.

CONJUNT DE SANT PERE DE TERRASSA. Aquí fórem amablement atesos pel Sr. Josep Rigol, el qual orientà la nostra atenció cap als següents motius: l'emplaçament de la primitiva església basilical, testificada pel mosaic del s. IV davant l'església de Santa Maria, i la situació de l'absis a l'interior, així com el baptisteri, també a Santa Maria; a Sant Miquel, se'ns féu notar la importància del baptisteri, en la construcció del qual es troben elements procedents d'altres monuments anteriors. I a Sant Pere, veiérem el mosaic de tradició romana del presbiteri, completat modernament seguint l'estil, i l'original retaule encaixat a l'absis, amb curioses pintures representant evangelistes, atribuïdes al segle X.

La lluminositat del dia, amb les muntanyes del rodal cobertes de neu, ens ajudà a gaudir d'aquestes profitoses visites.

LES ESGLÉSIES ROMÀNIQUES A LA VALL DEL TENES

El passat dia 16 de març, la Delegació de Sabadell d'Amics de l'Art Romànic organitzà una excursió per conèixer alguns dels monuments d'arquitectura romànica, situats al llarg del curs del riu Tenes, que travessa de N. a S. la nostra comarca.

SANT JULIÀ DE LLIÇÀ D'AMUNT. Aquesta parròquia fou la primera que visitàrem. Poca cosa en resta, de la construcció primitiva, ja que fou molt ampliada, i l'absis romànic, traslladat al final de la nova ampliació. El Sr. Rector, Mn. Pere Farriol, ens féu conèixer totes aquestes etapes de la construcció, i tingué l'atenció de mostrar-nos el petit tresor d'objectes litúrgics que guar-